

جغرافیا و روابط انسانی، تابستان ۱۴۰۵، دوره ۹ شماره ۲، صص ۲۹۶-۲۷۵

تأثیر مبلمان های شهری بر کیفیت محیط زیست شهری

(مورد مطالعه: شهر شیروان)

رمضانعلی نادری مایوان^۱، مسعود کاظم پور^{۲*}، ناهید باقری مراغه^۳

۱. استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه کوثر بجنورد، بجنورد، ایران. (نویسنده)

۲. دانشجوی دکترای جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد، شیروان، ایران. (نویسنده مسئول)

(m.kazempor@yahoo.com)

۳. استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد، شیروان، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۱/۲۶

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۰۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۲۲

چکیده

پژوهش حاضر در مورد تأثیر مبلمان های شهری بر کیفیت محیط زیست شهری می باشد. این پژوهش به روش توصیفی-تحلیلی انجام گرفته است. گردآوری اطلاعات با استفاده از دو روش کتابخانه-ای و میدانی (پرسشنامه) صورت گرفته است. جامعه آماری این پژوهش را شهروندان شیروان در چهار منطقه مختلف بوده است که از این میان ۲۵۰ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شده اند. روش نمونه گیری، خوشه ای چندمرحله ای بوده است. پرسشنامه پژوهش محقق ساخته است که روایی آن با استفاده از روایی محتوایی از طریق اساتید مورد تایید قرار گرفت و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۰ تایید شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون های همبستگی، t-استیودنت در نرم افزار SPSS استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که از نظر ساکنان این منطقه مولفه فرهنگی، اجرایی و عملکردی و زیست محیطی مبلمان شهری در محدوده مورد مطالعه از وضعیت مناسبی برخوردار نیستند.

کلید واژگان: مبلمان های شهری، کیفیت محیط زیست شهری، شهروندان، شیروان.

شهر یک اثر هنری بزرگ است که آفرینندگانی به وسعت خود و به تعداد جمعیتش دارد. هدف غایی یک شهر ایجاد محیطی دلنشین و راحت برای مردمی است که در آن زندگی می کنند. این در حالی است که رشد فزاینده ابعاد شهرنشینی و نقشه گیری مقیاس های جدیدی از رشد شهری در طی چند دهه اخیر موجب شده است که شهر و شهرسازی معاصر با چالش های نوینی مواجه گردد (قربانی و صفری، ۱۳۹۹، ۱۷۷). به دلیل گستردگی ابعاد و تغییر در ماهیت مسائل شهری و پیچیدگی این مسائل جامع نگری و توجه به ابعاد و جنبه های مختلف مسئله به منظور حل پایدار آنها را اجتناب ناپذیر ساخته است. در حقیقت شهر به عنوان واقعیتی جغرافیایی، اقتصادی، سیاسی و جامعه شناختی در هر دوره ای از رشد و تحول خود از هر یک از عوامل طبیعی و انسانی تاثیر پذیرفته و بر هر کدام از آنها تاثیر گذاشته است. پیچیدگی هر یک از این عوامل خود موجب پیچیدگی شهر به عنوان تبلور فضایی آن ها بوده است. مطمئناً سازمان دادن و نظم بخشیدن به شهر و چگونگی رشد و تحول آن نیازمند موضوع شناسی شهر و مسائل شهری و سپس برنامه ریزی برای آن می باشد. در این راستا لازم به ذکر است که شهر در طول زمان قد می کشد، رشد می کند، عاقل می شود و در کنش متقابل با شهروندان قرار می گیرد چهره شهر آئینه چهره شهروندان است. شهر زنده و پر تحرک و چابک و با نشاط حاصل اندیشه های حضور پر نشاط شهروندان است. و در مقابل، شهر از نفس افتاده و پر درد، مبتال به جریان آلوده روح بیمار ساکنان خود است. در واقع می توان گفت که شهر زاده اندیشه های نیک و بدی است که در منظومه حیات ساکنان شکل می گیرد. انگاره های نیک بشری به پویایی و سرزندگی و سلامت، و بد انگاری به سستی و رخسار رنجور شهر می انجامد. از این روست که ریشه های زشتی و نازیبایی و بی اساس بودن شهر را باید در اندیشه و انگاره های سکونتی آدم جستجو کرد. داشتن شهر زیبا، نهایت آرزوی هر جامعه مدرنی است (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۹، ۴۳۴). از طرفی انسان شهری امروز، به منظور برطرف نمودن نیازهای اجتماعی و ایفای نقش اجتماعی خود، نیازمند فضاهایی با حدود، شرایط و امکانات مناسب است. در شهرهای معاصر، فضاهای عمومی شهر، به مثابه یکی از اجزای کالبدی شهر، دارای مفهوم عمومی و اجتماعی بوده و در واقع نیازهای اجتماعی انسانها از اهمیت زیادی برخوردار است (کارگر و همکاران، ۱۳۹۶، ۳۰۸). از چند دهه پیش تاکنون، بار دیگر مکانهای عمومی به عنوان فضایی جهت زندگی مطرح شدند و اهمیت برنامه ریزی و طراحی مناسب عناصر شهری از جمله مبلمان، امری است که دوباره کشف شده است. اهداف اصلی برنامه ریزی شهری، عبارتند از سلامت، آسایش و زیبایی، لذا دستیابی به هریک از آنها منوط به دقت و حوصله و برنامه ریزی صحیح در زمینه مبلمان شهری است (ایستگلدی و همکاران، ۱۳۹۷، ۷۳۶).

مبلمان شهری جزئی از عناصر یا تسهیلات وامکانات شهری نیمه ثابت شهر هستند که در سازماندهی محیط مصنوع یا محیط اجتماعی- فرهنگی با تامین اهداف سه گانه ساماندهی منظرشهری، هویت بخشی و خواناسازی دخالت دارند. مبلمان شهری از جمله عناصر سازنده فضای شهری محسوب می شود که کمیت و کیفیت، زیبایی، راحتی، دوام و محل استقرار آن نقش بسیار اساسی در دستیابی به شهری زیبا و سالم دارد (ایستگلدی و همکاران، ۱۳۹۷: ۷۳۶).

مبلمان شهری از اثر گذارترین عوامل در فضاهای شهری در ذهن شهروندان هستند. به اندازه ای که معمولاً ساکنان و حتی گردشگران، مناطق مختلف یک شهر را با مبلمان و زیبایی های مخصوص به آن می شناسند. مبلمان به لحاظ موقعیت، ابعاد، تناسب، رنگ، فرم، شکل و حالت در فضاهای شهری تأثیر گذار هستند. مبلمان شهری نقش مهم و کارکرد مطلوبی در فضاهای عمومی شهری برای تامین سلامت همگانی و رفاه اجتماعی، پیش برد اهداف فرهنگی و آموزشی و تعامل افراد جامعه با یکدیگر می تواند عهده دار شود. از این رو تجدید و احیاء آنها ضروری است (شربتبی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۰۶).

مبلمان شهری در مقیاس فراتر، مبلمانی است که در واحدهای مسکونی جنبه کاملاً کارکردی داشته و برای برطرف کردن نیاز ساکنان، مورد استفاده قرار میگیرد و میتواند موجب زیبایی فضای سکونت نیز گردد. از این رو، در مقیاس کلان تر در سطح شهر، مبلمان شهری از ویژگی های با اهمیت بیشتری برخوردار است. ساخت و بهره برداری از مبلمان شهری، از مصادیق بارز خدمت رسانی شهری، حفظ هویت تاریخی و زیبایی بصری شهر است که تأثیر بسزایی در کیفیت زندگی و نوع برخوردهای فردی و گروهی یک جامعه بازی می کند (کارگر و همکاران، ۱۳۹۶: ۳۰۶).

در طراحی و برنامه ریزی فضاهای عمومی، به نیازهای اجتماعی و روحی- روانی شهروندان توجه نشده است و اغلب استانداردها، معطوف به ویژگی های کالبدی و فیزیولوژیک بوده اند (یانگ^۱ و همکاران، ۲۰۱۶). از آنجایی که فقدان یا نامطلوب بودن مبلمان مناسب در فضاهای شهری نقش به سزایی در کاهش رضایتمندی شهروندان دارد، به همان میزان برنامه ریزی و طراحی مبلمان مناسب در فضاهای عمومی نقش مهمی در افزایش کارکرد اجتماعی و در نتیجه رضایت مندی شهروندان دارد (محمدی و پیشگر، ۱۳۹۷: ۲).

بستر شهرهای امروز پاسخگوی نیاز ساکنان خود نیست و شدت فعالیت های شهری شرایط بسیار سخت و مخربی برای شهروندان به وجود آورده است. اجزای کالبد شهرهای امروزی از جمله شهر شیروان و مناطق آن با سرعت حرکت انسان ها و فشار سنگین زندگی شهرنشینی سازگاری ندارد و فضاها و کاربری های عمومی آن از ظرفیت و قابلیت لازم جهت پاسخگویی به نیازهای زندگی پر شتاب شهری برخوردار نیست در این میان کیفیت فیزیکی شهرها؛ زیبایی شهر و رضایت شهروندان بدون برنامه ریزی صحیح؛ مکانیابی مناسب؛ لحاظ شرایط بومی و فرهنگی و ایجاد

^۱ Yung

تناسب کارکردی ابعادی در شهر؛ سطوح ارتباطی و به ویژه مبلمان آن ایجاد نخواهد شد. در صورتی که تجهیزات شهری با برنامه ریزی و طبق استانداردها موجود صورت پذیرند شهروندان در آسایش و امکانات بیشتری زندگی خواهند کرد و رضایت آنها از محل سکونت خود بیشتر می شود و در نتیجه باعث بهبود کیفیت محیط شهری می شود. لذا سوال اصلی پژوهش عبارت است از اینکه مبلمان های شهری بر کیفیت محیط زیست شهری و رفتار اجتماعی شهروندان چه تاثیری دارد؟

پیشینه پژوهش

امین تبار و همکاران (۱۴۰۲)، به بررسی نقش و عملکرد مبلمان شهری و مدیریت در ارتقاء کیفیت محیط شهری و رضایتمندی شهروندان (مطالعه موردی: شهر فریدونکنار) پرداختند. گردآوری اطلاعات با استفاده از دو روش کتابخانه ای و میدانی (پرسشنامه) صورت گرفته است. نتایج پژوهش نشان داد که از نظر ساکنان این منطقه مبلمان شهری در بهبود کیفیت محیط و رضایتمندی شهروندان تاثیر دارد. مبلمان شهری فریدونکنار از زیبایی و تناسب مطلوبی و جانمایی صحیح برخوردار نیستند. همچنین، بین عدم رعایت اصول استانداردهای مبلمان شهری و به وجود آمدن ساختار ناموزون شهری و کاهش کیفیت محیط شهری همبستگی بالایی یافت شد.

سیدین (۱۴۰۱)، به نقش و تاثیر مبلمان شهری بر ارتقاء کیفیت محیط زیست شهری و رضایت مندی شهروندان مطالعه موردی شهر اردبیل پرداختند. جامعه آماری این پژوهش جمعیت شهر اردبیل ۵۲۹۳۷۴ نفری است که تعداد ۳۷۵ نفر از آنها با استفاده از فرمول کوکران به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. نتایج یافته های تحقیق حاکی از آن است که کیفیت محیط شهری با توجه به مبلمان شهری بر رضایت مندی شهروندان تاثیر مثبت و معناداری دارد و مبلمان شهری اردبیل از زیبایی و تناسبی در حد متوسط میباشد ولی در شهر اردبیل مبلمان شهری از جانمایی صحیح برخوردار نیست و عدم رعایت اصول استانداردهای مبلمان شهری باعث به وجود آمدن ساختار ناموزون شهری و کیفیت و رضایت از محیط شهری شده است.

محمودی (۱۴۰۰). به ارتقاء بصری کیفیت محیط زیست شهری با تاکید بر مبلمان شهری پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد، تمرکز بر کیفیت های محیطی و چیدمان مبلمان شهری است که کارایی و سرزندگی فضاهای شهری، استمرار حیات شهری و تقویت سرمایه اجتماعی را به دنبال دارد. در این بین مبلمان و منظر شهری از عناصر مهم شهرها بشمار می روند که بطور مستقیم از طریق مشاهده و بهره برداری بر کیفیت فضای شهری تاثیر می گذارد. با وجود اینکه این عناصر نقش موثری در پایداری سازی محیط زیست شهری دارند، نتایج نشان می دهد مبلمان شهری به عنوان یکی از مهم ترین عناصر محیط شهری، سهم بسزایی در مطلوبیت فضا از نظر شهروندان دارد.

حاجیان زیدی و کاردار (۱۳۹۹)، به ارزیابی رضایت شهروندان از مکانیابی مبلمان شهری منطقه ۶ تهران پرداختند. از اینرو پژوهش کاربردی با روش توصیفی- تحلیلی به ارزیابی رضایت شهروندان از مکانیابی مبلمان شهری منطقه ۶

تهران میپردازد. به این منظور با استفاده از پرسشنامه به گردآوری داده های آماری موردنیاز پرداخته و با تحلیل این داده ها با استفاده از آزمون استنباطی T تک نمونه ای درمیابد که شهروندان فقط از مکانیابی حصار دور درختان رضایت کامل دارند. از مکانیابی تابلوها و علائم، کیوسک های بلیت فروشی، کیوسک های مطبوعاتی و سایبانها رضایت نسبی دارند و مکانیابی ایستگاه های اتوبوس راصرفا قابل قبول میدانند و نه راضی کننده. از طرف دیگر از مکانیابی جایگاه دوچرخه، چراغهای روشنایی، باجه های تلفن و نیمکت و صندلی نسبتاً ناراضی هستند، اما از مکانیابی گلدان و گل جایها، کیوسک های گل فروشی، صندوقهای پستی، آبخوریها و سطهای زباله کاملاً ناراضی هستند.

ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۹)، به سنجش میزان رضایت ساکنان از وضعیت مبلمان شهری با رویکرد هویت بخشی و سرزندگی (مورد مطالعه: شهر کرج) پرداختند. این پژوهش به لحاظ ماهیت از نوع توصیفی - تحلیلی و به لحاظ اجرا از نوع پیمایشی و به لحاظ روش جمع آوری داده ها از نوع میدانی می باشد. نتایج حاصل از بررسی داده ها حاکی از آن داشت مبلمان شهری در این شهر از زیبایی و تناسب کاملاً مطلوبی برخوردار نیست و جانمایی مبلمان آن باید بازبینی و اصلاح گردد. و می توان گفت عامل مهم دیگر در طراحی عناصر مبلمان شهری در این شهر بحث فرهنگ است. امروزه متأسفانه شهرهای ما رفته رفته شبیه به هم می شوند. شکل معماری فضای شهر و خیابان امروزه در حال تغییرات عمده ای است. طراحی اجزای مبلمان شهری برای هر منطقه کاملاً باید با توجه به فرهنگ آن منطقه صورت پذیرد.

قربانی و صفری (۱۳۹۹)، به تاثیر مبلمان شهری بر سرزندگی شهروندان (نمونه موردی: بلوار بندرانزلی) پرداختند. روش تحقیق توصیفی-تحلیل مورد و ارزیابی قرار گرفته است. در مرحله بعد به برداشت میدانی از بلوار بندرانزلی پرداخته شده است. نتایج پژوهش نشان دهنده این است که میان مولفه های سرزندگی و جانمایی مبلمان شهری رابطه مستقیم برقرار است با توجه به نقش و اهمیت مبلمان در زیباسازی و منظر شهری و دید و نظر رو به دریا و فعالیت های بندری به ارائه پیشنهادها و راه حل های اجرایی جهت سرزندگی بیشتر در این فضای شهری پرداخته می شود که عبارتند از: ۱- جانمایی و چیدمان مناسب مبلمان فضایی ۲- توجه به امنیت و رفاه و القای حس آرامش به شهروندان با استفاده از مبلمان مناسب ۳- تنوع و خلاقیت در کاربری های بلوار ۴- تناسب میان مبلمان فضایی با هویت شهری جهت ایجاد حس تعلق در شهروندان.

بصیری و زینالی عظیم (۱۳۹۸). به تاثیر مبلمان شهری بر کیفیت محیط زیست شهری (مطالعه موردی محدوده خیابان امام تبریز از میدان ساعت تا آبرسان) پرداختند. جامعه ی آماری پژوهش شامل تعدادی از عابران و ساکنان منطقه مورد نظر (۱۰۰ نفر) می باشد. که از طریق جدول مورگان بدست آمده، که در گردآوری داده ها از تکنیک طیف لیکرت استفاده شده است. این تحقیق در نظر دارد با تهیه زیرساخت های نظری، فکری و شفاف سازی ارتباط بین مبلمان شهری و کیفیت محیط زیست شهری و تاثیر آنها بر یکدیگر را، در جهان رو به توسعه پایدار مورد بررسی قرار دهد.

با توجه به مطالعات میدانی در محدوده خیابان امام تبریز استفاده نادرست و جانمایی نامناسب مبلمان ها تا حدودی باعث بی نظمی و اغتشاش در محدوده ی مورد نظر شده و بجای ارتقای کیفیت فضاهای شهری باعث ضعف کیفیت محیط زیست شهری محدوده (میدان ساعت تا آبرسان) مورد بررسی شده، در حالی که می توانیم با راهبردهای اصولی باعث سرزندگی و ارتقای کیفیت فضاهای محیط زیست شهری بشویم.

شمس الدینی و نصیبی (۱۳۹۸). به نقش و جایگاه چیدمان مبلمان شهری در شادابی و سرزندگی فضاهای شهری (مطالعه موردی: مناطق ۱۱ گانه شهرداری شیراز) پرداختند. نتایج بیانگر آن بود که نحوه ی چیدمان مبلمان شهری بر شادابی فضای شهری در سطح معناداری ۰,۰۰۰ تأثیر دارد. همچنین این امر در بین سایر متغیرهای مبلمان شهری (تفریحی-فراغتی، خدماتی، زیست محیطی، بهداشتی، ترافیکی و تجهیزات و تأسیسات) در سطح معناداری ۰,۰۰۰ توانسته است بر شادابی فضای شهری تأثیرگذار باشد. بر این اساس می توان بیان داشت که بهره گیری متخصصان شهری در داخل و خارج از کشور در زمینه ی طراحی مبلمان شهری چه در بحث ابزارها و چه در بحث محیطی می تواند زمینه ساز ساختار نظام مند آن شده، به شادابی بیشتر شهری منجر شود.

مبارکی و پیرخضرائیان (۱۳۹۷)، ارزیابی میزان رضایتمندی شهروندان از مبلمان شهری (مطالعه موردی: شهر مریوان) پرداختند. نوع پژوهش کاربردی و روش آن توصیفی _تحلیلی است. شیوه گردآوری اطلاعات نیز بر اساس روش کتابخانه ای و بررسی های میدانی (مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه)، می باشد. نتایج حاصل از پژوهش نشان می دهد که وضعیت مبلمان در این شهر از وضعیت مطلوبی برخوردار نبوده است. عامل دسترسی، توجه به شرایط اقلیمی، توجه به استانداردهای رایج، مدنظر قرار نگرفته و به صورت نامرتب و درهم ریخته بدون توجه به معیار و ضوابط خاصی احداث شده است و طراحی و احداث مبلمان شهری در مقایسه با استانداردهای رایج دارای سطح پایینی است.

آزادخانی و طهماسبی کیا (۱۳۹۵). به بررسی نقش و عملکرد مبلمان شهری در ارتقاء کیفیت محیط شهری و رضایتمندی شهروندان (مطالعه موردی: منطقه ۴ شهرداری کرمانشاه) پرداختند. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون های همبستگی t، استیودنت در نرم افزارهای AMOS و SPSS و برای سنجش میزان رضایتمندی شهروندان از شاخص هال ین تن استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که از نظر ساکنان این منطقه مبلمان شهری در بهبود کیفیت محیط و رضایتمندی شهروندان تأثیر دارد. مبلمان شهری منطقه ۴ کرمانشاه از زیبایی و تناسب مطلوبی و جانمایی صحیحی برخوردار نیستند. همچنین، بین عدم رعایت اصول استانداردهای مبلمان شهری و به وجود آمدن ساختار ناموزون شهری و کاهش کیفیت محیط شهری همبستگی بالایی یافت شد.

اسرا و همکاران (۲۰۱۹)، به بررسی رویکرد طراحی مبلمان شهری در یک مکان تاریخی: صفرانبل پرداختند. در چارچوب این پژوهش، وضعیت موجود شهر موزه ای صفرانبلو مورد تحلیل قرار گرفت و مبلمان شهری مفقود شده

¹ Esra

در محیط تاریخی پیدا شد و طرح‌های اولیه طرحی برای برجسته‌سازی هویت شهر ارائه شد. در تحقیقاتی که در منطقه بازار سفران‌بلو انجام دادیم، مشخص شد که تجهیزات شهر توسط دولت محلی قرار داده شده است که نظم خاصی را برای مردم محلی و بازدیدکنندگان خارجی که از خارج می‌آمدند فراهم می‌کرد. با این حال، دیده شده است که تجهیزات شهری که در گستره وسیعی قابل بررسی است و توسط رشته‌های مختلف قابل استفاده است، به اندازه کافی به هویت شهری کمک نمی‌کند. هنگامی که تجهیزات شهر تاریخی سفران‌بلو بررسی می‌شود، مشخص می‌شود که مبلمان شهری طرح‌های اصلی نیستند، یکپارچگی زبان طراحی مشترک را ارائه نمی‌دهند و تصویر شهر را بهبود نمی‌بخشند.

آرودا و همکاران (۲۰۱۷)، به بررسی شهری کاربردی: مبلمان شهری و رابطه آن با شهر پرداختند. این مقاله مفاهیم شهر و پدیده‌های فعالیت شهری را توضیح می‌دهد که مستقیماً بر استقرار مبلمان خیابانی و مهم‌تر از همه اهمیتی که مردم به آنها داده‌اند، با توجه به کارکردهای واقعی، هویت، معنا (نمادشناسی) آن، تأثیر می‌گذارد. نتایج نشان داد افراد باید درک کنند که چگونه جامعه در مقابل خود و خود دنیایی که آن را احاطه کرده نشان داده می‌شود، و چه وسایلی هستند که در هنگام اتصال از طریق استفاده و آداب و رسوم، شهر را زنده می‌کنند. زیرا این نیروهای حیاتی افراد و شیوه‌های فضای جامعه است که توسط تاکتیک‌های ساکنان برای اجازه دادن به محیط، سلامتی، ایمنی و آسایش، احساساتی که اغلب توسط مجموعه عناصری که مبلمان شهری شهرها را تشکیل می‌دهند درک می‌شوند.

واردنو و سولامی (۲۰۱۶) اثرات مبلمان نورانی بر خلق و خو پرداختند. این تحقیق به بررسی تأثیر نور یک مبلمان نورانی بر روحیه مشتری می‌پردازد. یک آزمایش آزمایشگاهی و روش شبه تجربی انجام شد. اولین آزمایش برای شناسایی دو متغیر یک مبلمان نورانی در نظر گرفته شد. این شبه آزمایش اثرات مختلف نورهای دو مجموعه از مبلمان نورانی یک کافه را ارزیابی می‌کند. در این آزمایش، هفتاد دانش آموز شرکت کردند تا احساسات خود را نسبت به سه محیط مختلف مبلمان نورانی گزارش کنند. داده‌ها با استفاده از آماره **ANOVA** تجزیه و تحلیل شد. نتیجه نشان می‌دهد که چیدمان ثابت مبلمان نورانی بیشترین تأثیر را بر خلق و خوی افراد داشته است.

مبانی نظری پژوهش

مبلمان شهری ترجمه عبارات انگلیسی (Street furniture) یا (urban furniture) می‌باشد که در بعضی از جاها تحت عنوان عناصر شهری نیز از آن یاد می‌شود. عناصر و مبلمان شهری مجموعه‌ای از تجهیزات و تسهیلاتی است که کیفیت و کارایی زندگی را در محیط شهری ارتقاء می‌بخشد و وظیفه‌ی هدایت، کنترل، امنیت، ارتباط، راحتی، اطلاع‌رسانی و تبلیغات، تزیین و تفریح در سطح شهر و خیابان را بر عهده دارد. در واقع مبلمان شهری آن دسته از

¹ Arruda

² Wardono, P., & Soelami

عناصر شهری هستند که در فضاهای عمومی مورد استفاده قرار می گیرند این گونه عناصر جنبه ی کاربردی در خدمات شهری دارند و هم در زیباسازی فضای شهری موثر می باشند (مرتضایی، ۱۳۹۶: ۲۰). مبلمان شهری شامل محلهای نشستن (نیمکت، صندلی و ...)، روشنایی ها، سطل زباله ها، ایستگاه های اتوبوس، قیم های درختان، ایستگاه های دوچرخه و موتورسیکلت، کیوسک های مطبوعات و فروش بلیط و ... تابلوهای راهنما، تابلوهای تبلیغاتی، نرده ها و بهارخواب ها، صندوق های جمع آوری کمک های مردم، مجسمه ها، پست های تلفن و برق، باجه های تلفن، شیرهای آتشنشانی، صندوق پست، دریچه کانال ها و شبکه های در کف سازی، گلدانهای گل، آبنماها و ... می باشد (نورایی مقدم، ۱۳۹۶: ۳).

امروزه تجربه و کاربرد عناصر شهری نشان داده است که استفاده از تجهیزات و مبلمان مناسب تا چه حد می تواند اثر مثبتی بر روی افراد و استفاده کنندگان از محیط داشته باشد. به طور مثال طراحی نشیمن مناسب به مردم این امکان را می دهد که در فرصتهای لازم از نشستن و دیدن فضای شهری لذت برده و حتی ارتباط اجتماعی و کلامی با یکدیگر برقرار نمایند. پژوهش های شهری- روستایی و زیست محیطی نشان می دهد که استفاده- کنندگان و عموم مردم خواستار چند منظوره بودن تجهیزات و زیباسازی هرچه بیشتر آن هستند به طوری که بصورت یک سمبل یا نماد در آمده و متناسب با طراحی زیبای اتومبیل ها و محصولات مدرن به توقعات زیبایی شناسانه مردم و نیازهای دنیای امروز نیز جواب دهد (شربتی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۰۹). کلیه خدماتی که باعث زیبایی، طراوت و شادابی محیط و آسایش و رفاه شهروندان یک شهر می شود، و آن شامل فضاهای سبز، پارک ها، امکانات تفریحی و رفاهی که در نقاط مختلف شهر ایجاد می گردد، تا هم به فضای شهر، زیبایی و طراوت بخشد و هم شهروندان بتوانند به راحتی به آن دسترسی داشته باشند و از آنها استفاده کنند (پورمحمدی و جعفری، ۱۳۹۱). در فضای میان ساختمان ها و بناها، وسایل و ضمایم مکملی نیاز است تا زندگی شهری را سامان بخشد، تجهیزاتی که همچون اثاث یک خانه، امکان زندگی را در فضای محصور میان سنگ و بتن و شیشه فراهم آورد این اجزا، جریان حرکت، سکون، تفریح و اضطراب را در شهر تنظیم می کنند و به آن روح می بخشند. اثاث، تجهیزات یا مبلمان شهری، خیابانی یا فضای باز اصطلاحات رایج این تسهیلات و امکانات هستند. این تسهیلات در انگلستان بیشتر به مبلمان خیابانی و در امریکا به مبلمان همگانی یا مبلمان فضای باز معروف هستند (مرتضایی، ۱۳۹۶: ۱۹).

مبلمان شهری و امنیت اجتماعی

امنیت در مبلمان شهری به نحوه طراحی و نحوه استفاده از آن برمی گردد. مثلاً برای یک باجه تلفن می توان به شکل های مختلف آن را طراحی و اجراء کرد. بصورت یک کابین که افراد در داخل آن قرار گرفته و به نوعی احساس امنیت در هنگام تلفن کردن به او دست می دهد و یا اینکه فقط یک پوشش بالای سر در هنگام تلفن کردن قرار می گیرد. همچنین ایستگاه وسایل نقلیه از جمله اتوبوس، مینی بوس می تواند فقط به صورت یک سرپناه و یک نیمکت برای

نشستن باشد و یا اینکه از سه طرف محفوظ و فرد زمانی که در انتظار اتوبوس است از هر گزندی همچون عوارض طبیعی مانند: باد، باران و یا تابش آفتاب در امان باشد. به همین جهت عدم نصب صحیح مبلمان شهری که افراد هر لحظه احساس واژگونی و خطر دارند مانند: پایه تابلوها و ... ضروری است که مورد توجه قرار گیرند (همان، ۲۰).

هویت و مبلمان شهری

یک مبلمان شهری در عین اینکه یک جزء کوچکی از عناصر فضای شهری محسوب می شود می تواند یک عنصر هویتی نیز برای یک شهر، و حتی یک کشور مطرح باشد. عناصری مانند چراغ روشنایی، نرده های حفاظتی، تابلوهای جهت یابی، سطل زباله و ... که هرکدام بدلیل طراحی و عملکرد خوب تاثیرات مثبتی در فضای شهری می گذارند. این ایجاد هویت در برخی از مواقع جهانی شده و عنوان یک عنصر لاینفک در رابطه با یک شهر و یا یک کشور عمل می کند. مشکلی که در این رابطه وجود دارد بی هویتی مبلمان در مناطق مختلف ایران است و انتظار می رود که از مبلمان شهری در هر منطقه نسبت به اقلیم، مصالح بومی و سنت آن منطقه بهره گیری شود. در زمان حضور در یک شهر مبلمان شهری باید گویای فرهنگ و مصالح بومی آن منطقه باشد نه اینکه تکرار مبلمان را در همه شهرها بدون هیچ تغییری مشاهده کنیم مانند یکنواختی شهرهای ایران. لذا در این راستا باید در شهرهای مان مبلمان بومی و بومی گری در مبلمان شهری ایجاد نماییم. هر شهری هویت و فرهنگ و سنتی معین و ویژه آن منطقه دارد پس نمی توان طراحی مبلمان، نحوه استفاده از مبلمان، رنگ مبلمان و جنس مبلمان را در سراسر کشور یکسان سازی کرد. همان طوری که مبلمان شهری ایجاد هویت می کند به همان نسبت هم اگر یک مبلمان شهری متناسب با مکان انتخاب شود هویت مکان نیز حفظ خواهد شد. "از دیدگاه طراحان، انتخاب و طراحی مناسب مبلمان شهری، حفظ هویت مکان و نمود بیشتر آن را ممکن می سازد. این برخورد در احیای مناطق تاریخی و سنتی بسیار موثر است. اگر دخالت در شهر به تزئینات سطحی محدود نشود، باید میان بافت اجتماعی و فضای شهر توازنی ایجاد کرد. آنگاه که بافت اجتماعی مکانی تثبیت شده و در میان ساکنانش مفهوم شهرنشینی، ریشه ای عمیق دواند، میتوان به ساختارهایی مکمل در سیما و منظر آن پرداخت و شرایط را برای حفظ محیط و رفاه اهالی مهیا کرد" (همان، ۲۳-۲۲).

نیاز شهروندی

استفاده کنندگان مبلمان های شهری، گروه های مختلف جامعه هستند که بنا بر نیاز خود، انتظارات جسمی و روحی متفاوتی از این محصولات دارند. بر پایه همین اصل، تجهیزات مستقر در پارک های کودکان باید با تکه بر فرمها و رنگهای متنوع طراحی شوند و یا برای معلولینی که از صندلی چرخدار استفاده می کنند، ارتفاع قابل دسترس به کابین های تلفن در طراحی لحاظ شود. از این رو تحقیق و شناسایی کلیه نیازها و افزایش راحتی هر چه بیشتر استفاده

کنندگان، از یکسو، و سایر افراد مرتبط (سازندگان، مونتاژکاران، تعمیرکاران و ...) از سوی دیگر، در سرلوحه کار طراحان قرار دارد (پاکزاد و همکاران، ۱۳۹۵: ۳۳).

نقش مبلمان شهری در نظام شهری

مبلمان شهری از جمله عناصر سازنده فضای شهری محسوب می شود که کمیت و کیفیت، زیبایی، راحتی، دوام و محل استقرار آن نقش بسیار اساسی در دستیابی به شهری زیبا و سالم دارد (زنگی آبادی و تبریزی، ۱۳۸۶: ۳). این عنصر بخش مهمی از محیط زیست و شهر ما را تشکیل می دهد که در تعامل مستقیم یا غیرمستقیم با سایر امکانات شهری با کاربردهای متفاوت است. این روزها نقش مبلمان شهری در خدمت رسانی به شهروندان هر شهر بر کسی پوشیده نیست. اما مسئولین امر و دست اندرکاران امور شهری معتقدند که گذشته از امر خدمات رسانی، حفظ هویت و زیبایی سیمای شهری نیز از اولویت های بالایی برخوردار است. چنانچه بعضاً "مشاهده می شود با گسترش بی ضابطه بسیاری از شهرهای بزرگ و افزایش جمعیت رفته رفته تسلط مسئولین شهری به کنترل اوضاع اجتماعی و پرداختن به امور سیمای شهرها و ساماندهی آنها کمتر از گذشته می شود و گاهی هویت حفظ سیمای بصری در زیرپوشش عملکردها و پاسخ به نیاز روزمره شهروندان به فراموشی سپرده می شود. در بعضی موارد نیز به جرئت می توان گفت هجوم بی رویه و حساب نشده جمعیت از روستاها و شهرهای کوچکتر به شهرهای بزرگ و به ویژه کلانشهرها و در نتیجه نیاز بیشتر به خدمات شهری مناسب، باعث به وجود آمدن سیمایی نامناسب و اغتشاش در هویت و کالبد شهر می شود. بطوری که در بسیاری از موارد برای پاسخگویی به نیاز شهروندان در امر خدمات شهری، دقت فدای سرعت شده و حفظ هویت و زیبایی به ویژه در مبلمان شهری قربانی نیازهای مقطعی و نسنجیده روزمره شهر می شود (ویدال^۱ و همکاران، ۲۰۱۹).

مبلمان خوب تاثیر بسزایی در کاهش ناهنجاریهای شهری دارد و با ارتباط بیشتر بین شهر و شهرنشینان فضاهای مناسبی را برای زندگی خلق میکند. از این رو برای دستیابی به شهرهای سالم و زیست پذیر، کارایی و زیبایی مبلمان شهری بسیار تاثیرگذار است. مبلمان شهری به دلیل تنوع و حضور پررنگی که در جای جای شهر دارند، در فضاسازی شهری نقش مهمی را ایفا می کند (زاهدی یگانه و قدر جانی، ۱۳۹۰: ۲۴). تجهیزات مورد استفاده در خیابانهای شهر یا اصطلاحاً مبلمان شهری از اجزاء ضروری و جدایی ناپذیر جوامع به شمار می روند، بی شک قسمت عمده ای از عناصر تشکیل دهنده سیمای شهر، مبلمان آن است (احمد سیماب و همکاران، ۱۳۹۲: ۱). مبلمان شهری از آن جهت که موجب بالا بردن کیفیت زندگی شهری و زمینه رشد و شکوفایی خلاقیت در شهر می شود از اهمیت بسیاری برخوردار است (مهندسی و همکاران، ۱۳۹۲: ۴). از این رو در جامعه امروز باید طراحی فضاها و مبلمان شهر به شکلی صورت گیرد که بتواند پاسخگوی نیاز افراد باشد. امروزه تنها وظیفه شهر سازان و طراحان این نیست که انسانها

^۱ Vidal

را در فضای اجتماعی و سه بعدی شهر در کنار هم اسکان دهند، بلکه حفظ جاذبه های شهری به عنوان بزرگترین شاهکار هنری با تکیه بر فرهنگ بومی، در بطن برنامه ریزی شهری است (عزیزی پور و همکاران، ۱۳۹۳: ۲).

روش پژوهش

پژوهش حاضر بر حسب نوع داده های مورد استفاده، کمی؛ بر اساس نتیجه، پژوهشی توسعه ای و بر اساس مدت زمان گردآوری داده ها، مقطعی محسوب می شود. جامعه آماری پژوهش، جمعیت شیروان در چهار منطقه مختلف بوده است که از این میان ۲۵۰ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شده اند. روش نمونه گیری، خوشه ای چندمرحله ای و ابزار تحقیق نیز پرسشنامه بوده است. حصول درک کامل از مسائل تاثیر مبلمان های شهری بر کیفیت محیط زیست شهری و رفتار اجتماعی شهروندان، مستلزم گفتگوی نظاممند با ساکنین آن و تحلیل آنهاست. در همین راستا در این پژوهش با انجام یک پژوهش میدانی در رابطه با تاثیر مبلمان های شهری بر کیفیت محیط زیست شهری و رفتار اجتماعی شهروندان در شهر شیروان را مورد بررسی قرار داده است. نتایج این پژوهش از آنجا که مبتنی بر نمونه گیری و گفتگو با حدود ۲۵۰ نفر از ساکنین شهر شیروان، بر پایه استدلال های آماری بوده است، قابل تعمیم به تمام ساکنین است. به منظور سنجش پایایی پرسشنامه ی تحقیق مناسب ترین روش با توجه به استفاده از طیف ۵ درجه ای لیکرت روش آلفای کرونباخ میباشد. انتخاب شده است. این روش با استفاده از رایانه و نرم افزار SPSS صورت گرفت که نتایج آن در جدول زیر آمده است.

تجزیه و تحلیل داده های این مطالعه در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی صورت گرفته است. در سطح آمار توصیفی با استفاده از شاخص های آماری نظیر فراوانی، درصد، میانگین به تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته شد و در سطح استنباطی متناسب با سطح سنجش داده ها و مفروضات آزمونهای آماری، از آزمون X² (کی دو یا کای اسکور) تک متغیره استفاده گردید. ابزار تجزیه و تحلیل، رایانه و نرم افزار SPSS ۲۶ است که با استفاده از جداول و نمودارها و آزمون های آماری موجود در آن اطلاعات خام پردازش گردید. همچنین از نرم افزارهای جانبی word و Excel جهت تایپ و ترسیم نمودارها استفاده گردید.

محدوده مورد مطالعه:

شهرستان شیروان در شمال شرقی استان خراسان شمالی قرار گرفته که از شمال به کشور ترکمنستان، از جنوب با شهرستان اسفراین، از شرق با شهر فاروج و از مغرب با شهرستان بجنورد محدود می شود (سالنامه آمار استان خراسان شمالی، ۱۳۸۷: ۳۵). که دومین شهر بزرگ استان خراسان شمالی محسوب میشود. دارای قدمت ۷۰۰۰ ساله می باشد.

یافته ها

توصیف گویه های تحقیق

توصیف گویه های مولفه فرهنگی

وضعیت مولفه فرهنگی که به صورت دو شاخص اجتماعی و سیاسی در تحقق به صورتی است که از نظر شهروندان تناسب شاخص های سیاسی در رابطه با مبلمان شهری با میانگین $2/73$ بیشتر از شاخص های اجتماعی است. در جدول زیر وضعیت تعداد هر کدام از گزینه ها نشان داده شده است.

جدول (۱). فراوانی پاسخ دهندگان به شاخص های مولفه فرهنگی

شاخص ها	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
اجتماعی	۴۷	۱۰۳	۱۴۳	۷۴	۱۴	$2/47$
سیاسی	۳۳	۱۰۸	۱۲۶	۶۷	۴۲	$2/73$

توصیف گویه های شاخص اجتماعی

وضعیت گویه های شاخص اجتماعی که به دو گویه حس تعلق به مکان و ارتباطات مردمی تقسیم شده است از نظر شهروندان به صورتی است که تناسب بین ارتباطات مردمی و مبلمان شهری با میانگین $2/71$ بیشتر از تناسب بین حس تعلق به مکان و مبلمان شهری است. در جدول زیر وضعیت تعداد هر کدام از گزینه ها نشان داده شده است.

جدول (۲). فراوانی پاسخ دهندگان به شاخص های اجتماعی

گویه	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
احساس تعلق به مکان	۱۰۹	۱۰۲	۱۳۲	۲۷	۱۳	$2/30$
ارتباطات مردمی	۶۹	۹۲	۱۳۷	۵۳	۳۳	$2/71$

توصیف گویه های شاخص سیاسی

وضعیت گویه های شاخص سیاسی که به دو گویه امنیت و موقعیت سیاسی تقسیم شده است از نظر شهروندان به صورتی است که تناسب بین گویه موقعیت سیاسی شهر با مبلمان شهری با میانگین $2/76$ بیشتر از تناسب بین گویه امنیت با مبلمان شهری است. در جدول زیر وضعیت تعداد هر کدام از گزینه ها نشان داده شده است.

جدول (۳). فراوانی پاسخ دهندگان به شاخص های سیاسی

گوینه	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
امنیت	۶۴	۱۲۵	۹۸	۷۰	۲۴	۲/۶۴
موقعیت سیاسی	۷۱	۸۶	۱۲۳	۵۲	۴۴	۲/۷۶

توصیف گوینه های مولفه اجرایی و عملکردی

وضعیت مولفه اجرایی و عملکردی که به صورت سه شاخص نیاز مردم، مقیاس انسانی و ضوابط در تحقیق به صورتی است که تناسب شاخص های مقیاس انسانی در رابطه با مبلمان شهری با میانگین ۲/۶۶ به ترتیب بیشتر از شاخص های نیاز مردم با مقدار ۲/۴۰ و ضوابط با مقدار ۲/۲۹ می باشد. در جدول زیر وضعیت فراوانی تعداد هر کدام از گزینه ها نشان داده شده است.

جدول (۴). فراوانی پاسخ دهندگان به شاخص های مولفه اجرایی و عملکردی

شاخص ها	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
نیاز مردم	۳۳	۱۶۱	۱۰۸	۵۸	۲۴	۲/۴۰
مقیاس انسانی	۳	۱۰۰	۱۵۲	۹۱	۲۵	۲/۶۶
ضوابط	۱۶	۱۵۳	۱۶۶	۳۴	۶	۲/۲۹

توصیف گوینه های شاخص نیاز مردم

وضعیت گوینه های شاخص نیاز مردم که به شش گوینه توجه به معلولین، کودکان و سالمندان، کارآمدی و قابل استفاده بودن، نمای ساختمان ها و زیبایی محیطی، مصالح ساختمانی و زیبایی محیطی، زیبایی رنگ آمیزی در و پنجره و در نهایت رنگ آمیزی جدول ها و زیبایی محیطی تقسیم شده است از نظر شهروندان به صورتی است که تناسب بین گوینه نمای ساختمان ها و زیبایی محیطی با میانگین ۲/۸۵ بیشتر از تناسب ۵ گوینه دیگر مبلمان شهری در شیروان است. در جدول زیر وضعیت فراوانی تعداد هر کدام از گزینه ها نشان داده شده است.

جدول (۵). فراوانی پاسخ دهندگان به گویه های شاخص نیاز مردم

گویه	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
توجه به معلولین، کودکان و سالمندان	۱۳۶	۱۱۵	۸۰	۳۳	۲۰	۲/۱۸
کارآمدی و قابل استفاده بودن	۶۸	۱۰۵	۱۴۳	۴۱	۲۷	۲/۶۱
نمای ساختمان ها و زیبایی محیطی	۶۸	۹۳	۱۲۱	۵۶	۴۵	۲/۸۵
مصالص ساختمان و زیبایی محیطی	۵۱	۱۱۷	۱۴۰	۵۴	۲۰	۲/۶۷
زیبایی رنگ آمیزی در و پنجره	۷۳	۱۳۲	۱۰۶	۵۱	۱۶	۲/۴۸
رنگ آمیزی جدول ها و زیبایی محیطی	۷۵	۱۰۴	۸۸	۵۹	۵۸	۲/۷۹

توصیف گویه های شاخص مقیاس انسانی

وضعیت گویه های شاخص مقیاس انسانی که به چهار گویه فواصل بین مبلمان شهری و تشویق به پیاده روی، وضعیت قرارگیری ایستگاه های اتوبوس و تاکسی، وضعیت قرارگیری فضاهای سبز و لچکی ها نسبت به یکدیگر و در نهایت تزئینات به کار رفته در نمای ساختمان ها تقسیم شده است از نظر شهروندان به صورتی است که تناسب بین گویه فواصل بین مبلمان شهری و تشویق به پیاده روی با میانگین ۲/۶۵ بیشتر از تناسب ۳ گویه دیگر مبلمان شهری در شیروان است. در جدول زیر وضعیت فراوانی تعداد هر کدام از گزینه ها نشان داده شده است .

جدول (۶). فراوانی پاسخ دهندگان به گویه های شاخص مقیاس انسانی

گویه	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
فواصل بین مبلمان شهری و تشویق به پیاده روی	۶۹	۱۰۵	۱۱۹	۶۴	۲۳	۲/۶۵
وضعیت قرارگیری ایستگاه های اتوبوس و تاکسی	۷۲	۱۰۵	۱۳۶	۶۶	۴	۲/۵۴
وضعیت قرارگیری فضاهای سبز و لچکی ها با هم	۹۲	۱۲۵	۱۴۱	۱۶	۸	۲/۲۷
تزئینات به کار رفته در نمای ساختمان ها	۶۷	۱۲۹	۱۰۳	۵۱	۳۴	۲/۶۲

توصیف گویه های شاخص ضوابط

وضعیت گویه های شاخص ضوابط که به دو گویه رعایت اصول و استاندارد در ساخت مبلمان شهری و هماهنگی و تناسب سبک ساختمان ها با محیط تقسیم شده است از نظر شهروندان به صورتی است که تناسب بین گویه اصول و استاندارد در ساخت مبلمان شهری شیروان با میانگین ۲/۲۹ کم بیشتر از هماهنگی و تناسب سبک ساختمان ها با محط با میانگین ۲/۲۸ می باشد. در جدول زیر وضعیت فراوانی تعداد هر کدام از گزینه ها نشان داده شده است .

جدول (۷). فراوانی پاسخ دهندگان به گویه های شاخص ضوابط

گوینه	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
رعایت اصول و استاندارد در ساخت مبلمان شهری	۷۹	۱۳۸	۱۳۲	۲۵	۳	۲/۲۹
هماهنگی و تناسب سبک ساختمان ها با محیط	۷۱	۱۷۴	۱۰۳	۳۲	۴	۲/۲۸

توصیف گویه های مولفه زیست محیطی

وضعیت مولفه زیست محیطی که به صورت سه شاخص آلودگی، دما و بارش و جغرافیا محط در تحقیق به صورتی است که تناسب شاخص آلودگی با مبلمان شهری با میانگین ۲/۶۸ به ترتیب بیشتر از جغرافیا محیط با میانگین ۲/۳۲ و دما و بارش با میانگین ۲/۱۷ می باشد. در جدول زیر وضعیت فراوانی تعداد هر کدام از گزینه ها نشان داده شده است.

جدول (۸). فراوانی پاسخ دهندگان به شاخص های مولفه زیست محیطی

شاخص ها	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
آلودگی	۷۸	۸۱	۱۲۸	۶۳	۲۷	۲/۶۸
دما و بارش	۶۵	۱۲۶	۱۴۶	۳۸	۰	۲/۱۷
جغرافیا محیط	۸۴	۱۲۹	۱۳۷	۳۲	۲	۲/۳۲

توصیف گویه های شاخص آلودگی

وضعیت گویه های شاخص آلودگی که به دو گویه بهبود شرایط زیست محیطی و تشویق گرایش به پیاده روی تقسیم شده است از نظر شهروندان به صورتی است که تناسب بین گویه بهبود بخش بودن شرایط زیست محیطی توسط مبلمان شهری در شیروان با میانگین ۲/۶۸ بهتر از تشویق گرایش به پیاده روی با میانگین ۲/۴۸ می باشد. در جدول زیر وضعیت فراوانی تعداد هر کدام از گزینه ها نشان داده شده است .

جدول (۹). فراوانی پاسخ دهندگان به گویه های شاخص آلودگی

گوینه ها	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
بهبود شرایط زیست محیطی	۷۸	۸۱	۱۲۸	۶۳	۲۷	۲/۶۸
تشویق گرایش به پیاده روی	۸۲	۱۱۱	۱۲۴	۴۳	۱۹	۲/۴۸

توصیف گویه شاخص دما و بارش

وضعیت گویه های شاخص دما و بارش که به گویه امکان استفاده از مبلمان شهری در هنگام بارندگی مطرح شده است. میانگین این گویه برابر ۱/۹۸ میباشد که نشان دهنده وضعیت نامناسب آن از نظر مردم است. در جدول زیر وضعیت فراوانی تعداد هر کدام از گزینه ها نشان داده شده است .

جدول (۱۰). فراوانی پاسخ دهندگان به گویه دما و بارش

گویه	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
امکان استفاده از مبلمان شهری در هنگام بارندگی	۱۴۳	۱۲۰	۹۴	۱۶	۴	۱/۹۸

توصیف گویه های شاخص جغرافیای محیط

وضعیت گویه های شاخص جغرافیای محیط که به دو گویه تناسب مبلمان شهری با شرایط اقلیمی و تناسب مبلمان شهری با محیط طبیعی تقسیم شده است از نظر شهروندان به صورتی است که وضعیت گویه تناسب مبلمان شهری شیروان با شرایط اقلیمی با میانگین ۲/۳۶ بیشتر از تناسب مبلمان شهری با محیط طبیعی با میانگین ۲/۳۲ می باشد. در جدول زیر وضعیت فراوانی تعداد هر کدام از گزینه ها نشان داده شده است .

جدول (۱۱). فراوانی پاسخ دهندگان به گویه جغرافیا محیط

گویه ها	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین
تناسب مبلمان شهری با شرایط اقلیمی	۱۰۱	۹۳	۱۴۶	۳۵	۸	۲/۳۶
تناسب مبلمان شهری با محیط طبیعی	۸۴	۱۲۹	۱۳۷	۳۲	۲	۲/۳۲

آزمون فرضیه اول "مولفه فرهنگی مبلمان شهری در محدوده مورد مطالعه از وضعیت مناسبی برخوردارند."

به منظور استنباط از شاخص های بکار رفته در مولفه فرهنگی به آزمون تی با ارزش ۳ پرداخته شده است.

وضعیت مولفه فرهنگی که به صورت دو شاخص اجتماعی و سیاسی در تحقق به صورتی است که از نظر شهروندان تناسب شاخص های سیاسی در رابطه با مبلمان شهری با میانگین ۲/۷۳ بیشتر از شاخص های اجتماعی است.

نتایج حاکی از این است که شاخص های مولفه فرهنگی از وضعیت مناسبی برخوردارند لذا فرضیه پژوهش تایید شده است. نتایج در جدول (۱۲). نشان داده شده است .

جدول (۱۲). آماره آزمون تی برای مولفه فرهنگی

میانگین	انحراف معیار	انحراف از میانگین	سطح مورد انتظار
۲/۶۱	۰/۹۳	۰/۴	۰/۰

آزمون فرضیه دوم "مولفه اجرایی و عملکردی مبلمان شهری در محدوده مورد مطالعه از وضعیت مناسبی برخوردارند."

به منظور استنباط از شاخص های بکار رفته در مولفه اجرایی و عملکردی به آزمون تی با ارزش ۳ پرداخته شده است. وضعیت مولفه اجرایی و عملکردی که به صورت سه شاخص نیاز مردم، مقیاس انسانی و ضوابط در تحقیق به صورتی است که تناسب شاخص های مقیاس انسانی در رابطه با مبلمان شهری با میانگین ۲/۶۶ به ترتیب بیشتر از شاخص های نیاز مردم با مقدار ۲/۴۰ و ضوابط با مقدار ۲/۲۹ می باشد. نتایج حاکی از این است که شاخص های مولفه اجرایی و عملکردی از وضعیت مناسبی برخوردارند لذا فرضیه پژوهش تایید شده است. نتایج در جدول (۱۳) نشان داده شده است .

جدول (۱۳). آماره آزمون تی برای مولفه اجرایی و عملکردی

میانگین	انحراف معیار	انحراف از میانگین	سطح مورد انتظار
۲/۷۲	۰/۷	۰/۳	۰/۰

آزمون فرضیه سوم "مولفه زیست محیطی مبلمان شهری در محدوده مورد مطالعه از وضعیت مناسبی برخوردارند"

به منظور استنباط از شاخص های بکار رفته در مولفه زیست محیطی به آزمون تی با ارزش ۳ پرداخته شده است. نتایج حاکی از این است که شاخص های مولفه زیست محیطی از وضعیت مناسبی برخوردارند لذا فرضیه پژوهش تایید شده است. نتایج در جدول (۱۴) نشان داده شده است .

جدول (۱۴). آماره آزمون تی برای مولفه زیست محیطی

میانگین	انحراف معیار	انحراف از میانگین	سطح مورد انتظار
۲/۳۵	۰/۷۵	۰/۳	۰/۰

توصیف مولفه های تحقیق

به طور کلی وضعیت مولفه های به کار رفته در تحقیق به صورتی است که وضعیت مولفه اجرایی و عملکردی مبلمان شهری شیروان با میانگین ۲/۷۲ بهترین وضعیت و سپس به ترتیب مولفه های فرهنگی با میانگین ۲/۶۱، و زیست محیطی با میانگین ۲/۳۵ قرار دارند. نتایج فوق در جدول ذیل نشان داده شده است.

جدول (۱۵). وضعیت مولفه های تحقیق

میانگین	ابعاد
۲/۶۱	فرهنگی
۲/۷۲	اجرایی و عملکردی
۲/۳۵	زیست محیطی

نتیجه گیری و پیشنهادها

توصیف جمعیت شناختی پاسخگویان نشان دهنده این است که بیشتر پاسخگویان مرد، با شغل آزاد، دارای مدرک لیسانس، در بازه سنی بین ۳۰ تا ۵۰ سال می باشند. این افراد با میانگین ۵۰/۸ درصد معتقدند که بهترین الگو برای داشتن مبلمان شهری مناسب استفاده از نظر متخصصان می باشد. در مرحله بعد توصیف شاخص های اصلی مولفه فرهنگی نیز نشان دهنده این است که کلیه شاخص ها دارای میانگین پایینتر از حد متوسط شاخص سازی دارند. در بین شاخص های این مولفه، شاخص سیاسی وضعیت بهتری نسبت به شاخص اجتماعی داشته و از بین گویه های شاخص اجتماعی، گویه ارتباطات مردمی وضعیت بهتری نسبت به گویه حس تعلق به مکان دارد و از بین گویه های شاخص سیاسی، گویه موقعیت سیاسی وضعیت بهتری نسبت به گویه امنیت دارد. در مولفه اجرایی و عملکردی شاهد میانگین کمتر از حد متوسط هستیم که به صورت سه شاخص نیاز مردم، مقیاس انسانی و ضوابط است که تناسب شاخص های مقیاس انسانی در رابطه با مبلمان شهری با میانگین بالاتر بهتر از دو شاخص دیگر است. وضعیت گویه های شاخص نیاز مردم که به شش گویه توجه به معلولین، کودکان و سالمندان، کارآمدی و قابل استفاده بودن، نمای ساختمان ها و زیبایی محیطی، مصالح ساختمانی و زیبایی محیطی، زیبایی رنگ آمیزی در و پنجره و در نهایت رنگ

آمیزی جدول ها و زیبایی محیطی تقسیم شده است، که تناسب بین گویه نمای ساختمان ها و زیبایی محیطی با میانگین بیشتر وضعیت متناسبتی از ۵ گویه دیگر مبلمان شهری دارد. وضعیت گویه های شاخص مقیاس انسانی که به چهار گویه فواصل بین مبلمان شهری و تشویق به پیاده روی، وضعیت قرارگیری ایستگاه های اتوبوس و تاکسی، وضعیت قرارگیری فضاهای سبز و لچکی ها نسبت به یکدیگر و در نهایت تزئینات به کار رفته در نمای ساختمان ها تقسیم شده است، که تناسب بین گویه فواصل بین مبلمان شهری و تشویق به پیاده روی با میانگین بیشتر از وضعیت متناسبتی از ۳ گویه دیگر مبلمان شهری است. وضعیت گویه های شاخص ضوابط که به دو گویه رعایت اصول و استاندارد در ساخت مبلمان شهری و هماهنگی و تناسب سبک ساختمان ها با محیط تقسیم شده است؟ که تناسب بین گویه اصول و استاندارد در ساخت مبلمان شهری شیروان وضعیت کمی بهتر از هماهنگی و تناسب سبک ساختمان ها با محیط دارد. وضعیت مولفه زیست محیطی که به صورت سه شاخص آلودگی، دما و بارش و جغرافیا محیط در تحقیق به صورتی است که تناسب شاخص آلودگی با مبلمان شهری به ترتیب بیشتر از جغرافیا محیط و دما و بارش می باشد. و این بدان معناست که پاسخگویان وضعیت مبلمان شهری و شاخص های آن را مناسب نمی دانند. وضعیت گویه های شاخص آلودگی که به دو گویه بهبود شرایط زیست محیطی و تشویق گرایش به پیاده روی تقسیم شده است که تناسب بین گویه بهبود بخش بودن شرایط زیست محیطی توسط مبلمان شهری بهتر از تشویق گرایش به پیاده روی می باشد. وضعیت گویه های شاخص جغرافیا محیط که به دو گویه تناسب مبلمان شهری با شرایط اقلیمی و تناسب مبلمان شهری با محیط طبیعی تقسیم شده است؟ که وضعیت گویه تناسب مبلمان شهری با شرایط اقلیمی بیشتر از تناسب مبلمان شهری با محیط طبیعی می باشد. با توجه به مطالب بیان شده پیشنهادهای زیر ارائه می گردد:

- طراحی و استقرار مبلمان شهری متناسب با شرایط اقلیمی و فرهنگ منطقه
 - افزایش تعداد انواع مبلمان و بهبود کیفیت مبلمان موجود
 - افزایش تنوع در عناصر مبلمان شهری با توجه به رشد و افزایش نیازهای گردشگران
 - مکان گزینی صحیح مبلمان مطابق با معیارهای زیبایی شناسانه و ضوابط اصول شهرسازی با هدف کمک به خوانایی بیشتر فضای شهر
 - طراحی و استقرار مبلمان به نیازهای فیزیکی و روانی شهروندان بویژه کودکان، معلولین، سالمندان
- توجه شود
- تعویض سطل های زباله روباز در پارک با سطل های سر پوشیده
 - تعبیه آبخوری در قسمتهای مختلف جهت آسایش مردم.

- ارائه راهکارهایی جهت افزایش مشارکت مردم در بهبود عملکرد مدیریت شهری در زمینه مبلمان و محیط شهری
- بررسی پیامدهای رضایت و نارضایتی شهروندان در رابطه با کیفیت محیط و مبلمان شهری
- پژوهش در زمینه مشکلات اجرایی در ارتباط با عناصر مبلمان شهری در سطح محدوده.

منابع و ماخذ

- ابراهیمی، حیدر؛ رامش، سیروس؛ عابدینی، غلامرضا؛ پناهی، مریم؛ نعمتی، علی. (۱۳۹۹). سنجش میزان رضایت ساکنان از وضعیت مبلمان شهری با رویکرد هویت بخشی و سرزندگی (مورد مطالعه: شهر کرج). جغرافیا و روابط انسانی، ۲(۴)، صص ۴۳۳-۴۴۸.
- امین تبار، حسین؛ فدایی، محمد؛ قاسمی کناری، محمد؛ نریمانی، امیر حسین؛ بصیر، امیر حسین؛ طالبی، عسگر. (۱۴۰۲). بررسی نقش و عملکرد مبلمان شهری و مدیریت در ارتقاء کیفیت محیط شهری و رضایتمندی شهروندان (مطالعه موردی: شهر فریدونکنار)، نشریه مطالعات مدیریت و کار آفرینی، ۹(۴)، صص ۴۱-۵۶.
- ایستگلدی، مصطفی؛ خواجه‌نبی، فهیمه؛ حاجی‌زاده، فاضل؛ ستارزاده، نظام‌الدین. (۱۳۹۷). سنجش میزان رضایت‌مندی ساکنان شهری از وضعیت مبلمان شهری (مطالعه موردی: مناطق پنج‌گانه شهر زاهدان). پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۶(۴)، صص ۷۳۵-۷۵۲.
- آزادخانی، پاکزاد، و طهماسبی کیا، زهرا. (۱۳۹۵). بررسی نقش و عملکرد مبلمان شهری در ارتقاء کیفیت محیط شهری و رضایتمندی شهروندان (مطالعه موردی: منطقه ۴ شهرداری کرمانشاه). پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۷(۲۷)، صص ۹۳-۱۱۰.
- بصیری، مصطفی و زینالی عظیم، علی. (۱۳۹۸). تاثیر مبلمان شهری بر کیفیت محیط زیست شهری (مطالعه موردی محدوده خیابان امام تبریز از میدان ساعت تا آبرسان). فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)، ۹(۳۵)، صص ۲۲۹-۲۴۸.
- حاجیان زیدی، امید و کاردار، سعید. (۱۳۹۹). ارزیابی رضایت شهروندان از مکان‌یابی مبلمان شهری منطقه ۶ تهران، هفتمین همایش علمی پژوهشی توسعه و ترویج علوم معماری و شهرسازی ایران، تهران.
- رئسی قنواتی، سپیده؛ موغلی، مرضیه؛ عقیفی، محمد ابراهیم. (۱۴۰۲). بررسی نقش مبلمان شهری در ارتقاء کیفیت محیط شهری (نمونه موردی: شهر بندرعباس)، نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۲۳(۷۱)، صص ۱۶۷-۱۸۲.

سیدین، میرعباس. (۱۴۰۱). نقش و تاثیر مبلمان شهری بر ارتقاء کیفیت محیط زیست شهری و رضایت مندی شهروندان مطالعه موردی شهر اردبیل، دومین کنفرانس بین المللی یافته های پژوهشی در مهندسی عمران، معماری و شهرسازی، تهران.

شربت، اکبر؛ بدرق نژاد، ایوب؛ سارلی، رضا (۱۳۹۷): تحلیل عملکرد مبلمان شهری در فضاهای شهری، مطالعه موردی: شهر گرگان، فصلنامه پژوهش های بوم شناسی شهری، شماره ۱۸، تهران، صص ۱۱۶-۱۰۵.

شمس الدینی، علی و نصیبی، ساسان. (۱۳۹۸). نقش و جایگاه چیدمان مبلمان شهری در شادابی و سرزندگی فضاهای شهری (مطالعه موردی: مناطق ۱۱ گانه شهرداری شیراز). فصلنامه علمی و پژوهشی پژوهش و برنامه ریزی شهری، ۱۰(۳۷)، صص ۸۳-۹۶.

قربانی، یاسمن و صفری، حسین (۱۳۹۹)، تاثیر مبلمان شهری بر سرزندگی شهروندان (نمونه موردی: بلوار بندرانزلی)، معماری شناسی، ۳(۱۷)، صص ۱۷۶-۱۸۳.

کارگر، بهمن؛ زیویار، پروانه؛ بحیرایی، حمید. (۱۳۹۶). بررسی و ارزیابی میزان رضایتمندی شهروندان از استانداردهای مبلمان شهری (مطالعه موردی: ناحیه ۲، منطقه ۲ شهر تهران). مدیریت شهری، ۱۶(۴۶)، صص ۳۰۷-۳۲۰.

محمدی، علی رضا و پیشگر، الهه. (۱۳۹۷). تحلیل وضعیت مبلمان شهری و سنجش رضایتمندی شهروندان. مطالعه موردی: حاشیه ی رودخانه ی بالیخلی چای، شهر اردبیل. آمایش جغرافیایی فضا، ۸(۲۷)، صص ۱-۲۰.

محمودی، مجید. (۱۴۰۰). ارتقاء بصری کیفیت محیط زیست شهری با تاکید بر مبلمان شهری، پنجمین کنگره ملی نقش علوم انسانی در روانشناسی، تهران.

نورایی مقدم، عبدالرضا. (۱۳۹۶). نقش مبلمان شهری در آرامش شهروندان (نمونه موردی: پارک کوثر شیروان)، مجله جغرافیا، عمران و مدیریت شهری، شماره ۱۰، صص ۱۳-۱.

Vidal, R., & Sánchez-Pantoja, N. (2019). Method based on life cycle assessment and TOPSIS to integrate environmental award criteria into green public procurement. *Sustainable Cities and Society*, 44, 465-474.

Arruda, A., Moroni, I., Bezerra, P., Silva, P., & de Paiva, R. B. F. (2017). Practical urban: The urban furniture and its relationship with the city. In *Advances in Ergonomics Modeling, Usability & Special Populations* (pp. 413-423). Springer, Cham.

Esra, U. S. L. U., & Ertürk, A. E. B. (2019). A Design Approach of Urban Furniture in A Historical Place: Safranbolu. *Soc. Sci*, 14, 1841-1866.

- Wardono, P., & Soelami, F. N. (2016). Effects of luminous furniture on mood. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 222, 342-350.
- Yung, H.K., Esther, Conejos, Sheila, Chan, Edwin, H.W. 2016. Social needs of the elderly and active aging in public open spaces in urban renewal. *Cities* 52: 114–122.